

HAR VI ET OVERKLASSEPROBLEM?

Intervju med Götz W. Werner

Dette intervjuet ble publisert i Die Welt, 25. april 2007. Götz W. Werner er leder for den tyske apotekkjeden DM (Drogeriemarktkette) med ca. 20 000 ansatte.

DIE WELT:

Du krever en basisinntekt for alle. Staten bør betale hver tyske innbygger 800 euro (ca. 6 500,- nkr) i måneden, 1 500 euro (ca. 12 000,- nkr) på lang sikt. Hvorfor?

Götz W. Werner:

Slik at hver eneste innbygger kan delta i samfunnet basert på en basisinntekt. For eksempel blir mennesker som ikke har råd til å gå i teater eller på kino, nektet å delta i det sosiale liv. En betingelsesløs basisinntekt ville garantere alle et liv i verdighet og frihet.

tiserer og ekskluderer dem via Hartz IV (oversetter kommentar: Hartz IV reduserte velferdsgoder dramatisk ved å kombinere arbeidsløshetsgoder og inntektsstøtte, og innførte strenge tidsbegrensninger.)

WELT:

Lider vi i Tyskland av en manglende vilje til å klatre sosialt? Har vi, som Kurt Beck sier, et "underklasseproblem"?

Werner:

Det motsatte er tilfellet. Vi har et overklasseproblem. Vår overklasse kan ikke balansere vårt samfunn med sine intellektuelle og materielle evner.

WELT:

Hva mener du med "balansere"?

sosiale rammebetingelser etter de endrede realitetene. I lang tid har vi levd i et samfunn med en internasjonal deling av arbeidsmarkedet, ikke i en hjemlig, nasjonal økonomi. Imidlertid er økonomien og de sosiale systemene organisert som i fortiden. Hvis vi ikke rettferdiggjør den nye situasjonen vil vi ikke være i stand til å organisere den fullstendig endrede virkeligheten.

WELT:

Økonomien er i vekst og antallet arbeidsløse reduseres. Du avviser analysen om at dette er et resultat av reformene fra regjeringen Schröder. Hvorfor?

Werner:

Dette er bare en fase. Basen av arbeidsløse vil bli større.

"Vi fratar sosialmottakere deres menneskerettigheter. De kan ikke delta i samfunnet og gis kallenavn av det politiske system. Dette er uverdigg og skammelig."

WELT:

800 euro pr. innbygger er en pen liten sum. Du snakker om et utbytte av avbyråkratisering, men avbyråkratisering kan neppe finansiere denne summen.

Werner:

Alle som hevder at en basisinntekt ikke kan finansieres, kalkulerer i 2007 fremdeles ved hjelp av regnestav. Hele prosessen med arbeid og inntekt må vurderes. Alle har allerede en inntekt i dag. Disse inntektene kunne fordeles med en ny bevissthet. På den måten kommer det oss til gode at det aldri har vært slik overflod av varer og tjenester som i dag.

Werner:

Jeg forstår "balansere" som overklassens kapasitet til å ta nøkkelposisjoner i samfunnet for å sikre en riktig fordeling av vår rikdom, og å forme rammebetingelser som muliggjør en sunn utvikling for alle innbyggere.

WELT:

Du sier at mange mennesker er tvangsmessig fokusert på arbeid. Arbeid gjør mange mennesker syke. Du er en vellykket entreprenør og arbeider ikke kun 35 timer i uken, eller?

Werner:

Nei, det har jeg aldri gjort. Jeg arbeider

WELT:

Du beskriver et liv med arbeidsløshets-trygd som "åpen fengsling".

Werner:

Vi fratar Hartz IV-mottakere deres menneskerettigheter. De kan ikke delta i samfunnet og gis kallenavn av det politiske system. Dette er uverdigg og skammelig.

WELT:

Franz Müntefering (SPD-leder) sier: "Den som ikke arbeider, skal ikke spise."

Werner:

Müntefering tenker fortsatt ut fra den

"Problemet er at staten handler for mye som en forretningsmann. Den er et skole- og sykehusfirma og et selskap for sosial velferd. Staten bør tilby folk en basisinntekt som gjør dem i stand til å leve et nøkternt, verdigg liv. På den måten kan alle delta i samfunnet."

WELT:

Hvordan kan hver innbygger motta 800 euro? Er det ikke mange mennesker som ikke ønsker å arbeide?

Werner:

Det har alltid vært et problem og vil være det i fremtiden også. De som ikke ønsker å arbeide lider under en sosial funksjonshemming. Vi må bry oss om disse menneskene. Men dette handler om et kulturelt problem, og er ikke et tema for økonomer. Vi må spørre oss selv hvordan vi kan sosialisere mennesker som ikke er i stand til å sosialisere seg selv. Der må vi investere mye, mye mer. Mange mennesker uten lønnet arbeid i dag ønsker å jobbe. Vi stigma-

ikke i timer – jeg fullfører oppgaver. Problemet er at mange er fullstendig opphengt i den gamle måten å se arbeid på. De innser ikke at man trenger en inntekt for å kunne delta i samfunnet. Det handler altså ikke om arbeid, men om inntekt – ikke om arbeidssted, men om sted for inntekt. Følgelig er mange mennesker engasjert i arbeid hele sitt liv uten noen gang å identifisere seg med det arbeidet. Det er en stor tragedie.

WELT:

Du kaller det tyske systemet for "kraftløst". Hva mener du med det?

Werner:

Til nå har vi ikke maktet å justere våre

gamle selvforsørgende økonomien. Men vi har lenge hatt en internasjonal forsørgerøkonomi. Ingen kan forsørge seg selv lenger. Vi kan bare leve når andre sørger for oss. Derfor må vi spørre: Hvordan kan vi skape forhold som fremmer mer initiativ? Jo flere som tar initiativ på vegne av andre, jo bedre vil samfunnet være.

WELT:

Tar staten for godt vare på sine innbyggere?

Werner:

Problemet er at staten handler for mye som en forretningsmann. Den er et skole- og sykehusfirma og et selskap for

sosial velferd. Staten bør tilby folk en basisinntekt som gjør dem i stand til å leve et nøkternt, verdig liv. På den måten kan alle delta i samfunnet. Basisinntekten representerer en forsterker siden alle mennesker vil ønske å tjene mer en basisinntekten.

WELT:

Du kaller modellen for full sysselsetting en illusjon eller en løgn. Hvorfor?

Werner:

Så lenge vår oppfatning av arbeid har fokus på lønnet arbeid i bytte mot sosial sikkerhet, er det en illusjon. Full sysselsetting vil derfor være umulig fordi

dette prosjektet?

Werner:

En høyere merverdiavgift er en betingelse for basisinntekten. Vårt skattesystem har sin rot i en selvforsørgende økonomi og hviler på følgende paradigme: Den som best kan forsørge seg selv, skal også gi avkall på mest. Men vi forsørger ikke oss selv lenger! Skattelegging må gå fra arbeid til forbruk. Slik kan arbeid endelig befris. Slik kan arbeid finansieres og skape rom for initiativ.

WELT:

Du ser for deg en ny forretningskultur

en nasjonal stat?

Werner:

Konseptet kan enkelt realiseres innenfor avgrensede juridiske områder. Basisinntekten vil være en grunnlovsfestet rettighet. Siden det lenge har eksistert en internasjonal konkurranse om skatt, så vil systemet spre seg over hele verden på kort tid.

WELT:

Hvis det var politisk vilje i forhold til din modell for en basisinntekt, hvor fort kunne den realiseres? Hvordan ville du organisere overgangen?

Werner:

”Vi må alltid spørre oss hvordan flest mulig initiativ kan utvikle seg. Vår velstand er avhengig av disse rammebetingelsene. De fleste initiativ oppstår når vi organiserer vår stat og våre forretninger i et kooperativ, og ikke på en hierarkisk måte.”

denne oppfatningen av arbeid er for begrenset. Vi må innse at alle mennesker som er aktive på vegne av andre, arbeider. Også mottakere av Hartz IV som er delaktig i en organisasjon eller tar seg av sin syke mor, arbeider. Det er nok av arbeid – det er kun i produksjon maskiner tar over mer og mer av arbeidet.

WELT:

Du foreslår en forbruksbeskatning av basisinntekten som en fordel, og argumenterer for økt merverdiavgift. Kan ikke det tenkes å være en dårlig start for

og kritiserer de mange hierarkiske nivåene. Hva mener du?

Werner:

Vi må alltid spørre oss hvordan flest mulig initiativ kan utvikle seg. Vår velstand er avhengig av disse rammebetingelsene. De fleste initiativ oppstår når vi organiserer vår stat og våre forretninger i et kooperativ, og ikke på en hierarkisk måte. Menneskene ville finne muligheter og mening i deres arbeid.

WELT:

Kan dine forslag egentlig realiseres av

Betingelseløs basisinntekt er en revolusjonerende idé og kan bare realiseres på en revolusjonerende måte. Det må gjøres over en lengre periode, kanskje 15-20 år. Merverdiavgiften må stige prosentpoeng for prosentpoeng, og som motvekt må inntektsskatten reduseres. Dette ville komme til å skape en enormt dynamisk økonomi. Kaken ville bli større og større. •

Link til Götz W. Werner tyske hjemmeside:
www.unternimm-die-zukunft.de

Denne artikkelen er oversatt fra Engelsk av
Susanne Helgesen - www.tobeone.no

